

Liikenne- ja viestintäministeriö
PL 31
00023 Valtioneuvosto

Lausunto

AIHE

Hallituksen esitys laeiksi väylävirastosta ja liikenteen turvallisuusvirastosta, LVM056:00/2008

Suomen Tieyhdistys ry kiittää saamastaan mahdollisuudesta antaa lausunto yllä mainitusta esityksestä.

Tieyhdistyksen mielestä on erittäin hyvä, että nopeasti muuttuvassa toimintaympäristössä aika ajoin kehitetään myös valtion hallintoa sekä sen toimintatapoja. Tästä näkökulmasta hallituksen esitys on päälinjoiltaan positiivinen uudistus.

Yksityiskohtaisena lausuntonaan Tieyhdistys toteaa seuraavaa;

1. Tieyhdistys kiittää LVMä tavasta, jolla esillä mainitun lakiesityksen taustalla olevat selvitykset on valmisteluprosessin aikana saatettu julkisuuteen ja siten muun muassa sidosryhmien joukossa keskustelun piiriin. Joltakin osin ongelma on ollut se, että eräitä asioita oli päätetty etukäteen ennen kuin esimerkiksi sidosryhmien ja asiantuntijoiden näkökohtia oli kyetty tuomaan esiin ja analysoimaan.
2. Lähtökohdiltaan yhdistys pitää hyvänä sitä, että virastoihin tulee kuulumaan liikennejärjestelmä likimain kokonaisuudessaan. Kaikki liikenneväylät ja niiden liikenneolot - tiet, radat, vesiväylät ja lentoliikenne - on kyettävä suunnittelemaan, rakentamaan sekä ylläpitämään niin, että ne palvelevat yhteiskuntaa hyvin ja tehokkaasti sekä laajempina kokonaisuutena. Ilmailuhallinnon pois jäämiseen uusista virastoista on hyvät perusteensa.
3. Samaan aikaan virastouudistuksen kanssa on menossa aluehallinnon kehittämishanke ALKU. Sen mukaan väylävirastojen nykyiset alueelliset yksiköt siirtyvät alueellisiin Elinkeino-, luonnonvara ja ympäristökeskuksiin (ELY). Ne tulevat olemaan työvoima ja elinkeinoministeriön (TEM) alaisia, kun taas väylävirastot kuuluvat liikenne- ja viestintäministeriöön (LVM).

Edellä mainittua aluehallintoon liittyvää muutosta ei Tieyhdistys pidä hyvänä.

Aikanaan väylävirastoa suunniteltaessa (mm. Haapasalo&Korte 2002) eräänä merkittävänä hallinnon ja liikennepolitiikan parannuksena nähtiin väyläviraston omat alueelliset väylä- ja liikennepiirit (tai vastaavat alueet). Nämä piirit oli tarkoitus olla suoraan osa väylävirastoa ja sen saumattomassa ohjauksessa ja sen rahoituksessa. Nyt ALKU-hanke tältä osin murentaa kokonaisvaltaisen liikennepolitiikan ja on aiheuttamassa aivan turhaa ja moniportaista hallintoa, kun alkuperäinen tavoite oli päinvastainen.

Lausuntonaan Tieyhdistys katsoo, että aluehallinto väylien ja liikenteen osalta tulee olla osa ao. substanssivirastoa, sen ohjauksessa ja rahoituksen piirissä. Koko väyläviraston ja sen aluehallinnon ministeriönä tulee olla LVM. Sama koskee turvallisuusvirastoa.

4. Nykyiseen maakuntajakoon perustuva aluejako ei liikennepoliittisesti ole perusteltua. Liikennepoliittisesti ja tienpidon kannalta huolestuttavana esimerkkinä ovat nykyiset Uudenmaan ja Hämeen tiepiirit. ALKUn mukaan Uudenmaan ELY tulee sisältämään myös Lahden ja Hämeenlinnan seudut. Näin ollen Uudenmaan ELYn tiestö tulee olemaan paitsi pituudeltaan niin erityisesti liikennemääriltään ja olosuhteiltaan kohtuuttoman iso ja hankala verrattuna esimerkiksi Pirkanmaan ELYn tiestöön, johon kuuluisi nykyisestä Hämeen tiepiiristä ainoastaan Pirkanmaan alue. Vastaavalla tavalla kasvavat nykyiset Savo-Karjalan ja Oulun tiepiirit tienpidon kannalta turhan suuriksi.

Lausuntonaan Tieyhdistys katsoo, että väylävirastolla tulisi olla oma aluehallinto eli jonkinlaiset liikenne- ja väyläpiirit. Niiden määrä ja aluejako voisi pohjautua nykyiseen tiepiirijakoon kuitenkin niin, että niitäkin voitaisiin tarkastella hallinnollisen toiminnan ja väylänpidon tehostamisen näkökulmasta.

5. Valtionhallinnon alueellistamishankkeessa on LVMn ilmoittanut osaltaan tavoitteeksi alueellistaa 200-400 henkilöä Rovaniemelle ja Lappeenrantaan. Tässä suuri riski on, että suurella työllä yhteen kootut väylä- ja liikennevoimavarat hajotetaan uudestaan.

Lausuntonaan Tieyhdistys katsoo, että alueellistaminen ei millään muotoa saa heikentää itse liikenne- ja väyläasioiden toimintaa, olla aiheuttamassa turhaa hallintoa ja toiminnan kitkaa. Jos meneillään olevan työryhmän työn perusteella tällainen riski näyttäisi syntyvän, olisi alkuperäisestä tavoitteesta luovuttava ja haettava muita, paremmin soveltuvia ratkaisuja.

6. Lakiehdotuksen pykälässä 2 luetellaan väyläviraston 12 tehtävää. Niissä on mainittu muun muassa julkiseen liikenteeseen liittyvien sekä merenkulun ja muiden liikennemuotojen edistämiseen tarkoitettujen avustusten myöntäminen. Tieyhdistys kiinnittää huomiota, että tehtäväluettelossa ei ole mainittu yksityisteitä, joiden valtion apuun liittyvät toiminnot hoitavat nykyiset tiepiirit.

Lausuntonaan Tieyhdistys katsoo, että tehtäväluettelossa tulee mainita myös yksityistietoiminnot, joiden kehittäminen ja edistäminen kuuluisivat väylävirastolle ja valtion avustusten myöntämien ELY-keskuksiin.

7. Tässä yhteydessä Tieyhdistys esittää myös huolensa alan tutkimus- ja tuotekehityksen suhteen. Esimerkiksi tiepuolella 1970-, 1980- ja myös 1990- luvuilla oli kehitystoiminta kansainvälisestikin ottaen erittäin tuloksekasta. Varmuudella tien- ja kadunpito tehostui, tuli taloudellisemmaksi ja on ollut huipputasoa.

Sittemmin on esimerkiksi teiden kunnossapidon, varsinaiseen tekemiseen liittyvä T&K -toiminta heikentynyt. Syynä on muun muassa se, että alan yritykset ovat pääosin ja tosiasiallisesti varsin pieniä. Varsinaisen tekemisen, tekniikan, materiaalien

jne. kehittäminen teoriassa kuuluu yrityksille, mutta käytännössä on käynyt niin, että tällainen kehitys on lähes loppunut ja/tai tulokset eivät leviä laajalle.

Lausuntoaan Tieyhdistys katsoo, että tulevalle väylävirastolle tulee asettaa vetovastuu maa- ja vesirakentamisen kehittämisestä kokonaisuudessaan, myös itse tekemisen, tekniikan yms. osalta.

Kunnioittavasti
Suomen Tieyhdistys ry

Jaakko Rahja

Jaakko Rahja
Toimitusjohtaja